Rok V. Wilno, sierpień-wrzesień 1931 r. Nr. 15-18.

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI.

Cena prenumeraty:
Rocznie . . 15 zł
Półrocznie . 8 zł
Nr. pojedyń. 80 gr

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6, m. 1.
Konto P. K. O. Nr. 80.833

Cena ogłoszeń:
Cała strona 48 zł
Pół strony . 24 zł
1/4 strony . 12 zł
1/8 strony . 8 zł

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

Zarządzenia Stolicy Apostolskiej.

Pobożne Stowarzyszenie „Catholica Unio".

Św. Kongr. Kościoła Wschodniego dekretem z dnia 6 stycznia 1931 r. nanowo potwierdziła Statut i odpusty zatwierdzonego w dniu 18 września 1924 roku Pobożnego Stowarzyszenia pod nazwą *Catholica Unio,* które powstało, w myśl Listu Apost. Leona XIII *Orientalium dignitas,* w Lozannie i na wzór Papieskiego Dzieła Św. Piotra Apostoła dla kształcenia kleru tubylczego w obrz. łacińskim, ma za cel kształcenie w obrządkach wschodnich kleru, któryby się poświęcił pracy nad zjednoczeniem wschodnich dysydentów z Kościołem katolickim.

Statut Pobożnego Stowarzyszenia „Catholica Unio".

I. Pobożne Stowarzyszenie *Catholica Unio* do tego przedewszystkiem i w sposób szczególniejszy zmierza, aby dopomagać w należytem kształceniu tubylczego kleru wschodniego wszystkich obrządków w celu skuteczniejszej pracy nad powrotem dysydentów do jedności z Kościołem.

II. *Catholica Unio* do tego celu usiłuje zdążać w następujący sposób:

a) Zanosząc gorące modły do Boga, aby raczył powołać do kapłaństwa młodzieńców, zwłaszcza zamieszkujących na Wschodzie.

b) Zachęcając wiernych do modłów i pobożnych uczynków w tymże celu.

c) Pielęgnując powołania duchowne, zwłaszcza popierając zakładanie Seminarjów dla kształcenia tubylczego kleru wschodniego, zaopatrując je w potrzebne środki i jednając członków, aby ofiary i datki na ten cel składali, czyto zbierając ofiary wiernych, lub też pobożnie zachęcając dobrodziejów, aby czy to wnosili ustanowioną roczną składkę, czy też łożyli na kształcenie kogoś z wychowanków Seminarjów, czy wreszcie ustanawiali stypendja, z któregoby przynajmniej jeden wychowanek stale korzystał.

III. *Catholicae Unionis* prezesa generalnego mianuje św. Kongregacja Kościoła Wschodniego; od niego całkowicie zależy Stowarzy-

szenie; członków Rady centralnej wybiera Prezes Generalny, wybór ten jednak wymaga potwierdzenia tejże św. Kongregacji.

IV. Członkami *Catholicae Unionis* stają się wszyscy i poszczególni wierni, którzy się zapiszą do Stowarzyszenia, zobowiązując się do pewnych codziennych modłów do Boga, by raczył zesłać dobrych pracowników na żniwo swoje, i do składania pewnej ofiary według podanych wyżej sposobów.

V. Prezes generalny ma obowiązek co roku zdawać sprawę o uzbieranych składkach św. Kongregacji Kościoła Wschodniego, która całą sprawę przedłoży Papieżowi i po porozumieniu się z Papieską Komisją dla Rosji, uprosi tegoż Papieża o podział składek stosownie do potrzeb.

VI. Sekcje *Unionis Catholicae* w tych miejscach, gdzie dotąd *Unio* nie jest założona, nie mogą powstawać bez porady z Ordynarjuszem, którego zdaniu pozostawia się sprawę przyjęcia tego Dzieła w diecezji i wyznaczenie prezesa diecezjalnego.

VII. Prezesi diecezjalni mają obowiązek co roku zdawać sprawę Radzie Generalnej o uzbieranych składkach.

VIII. O ileby *Catholica Unio* uległa rozwiązaniu, własność jej przechodzi do św. Kongregacji Kościoła Wschodniego, która jej użyje zgodnie z celem Stowarzyszenia.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 23, str. 162),

Odpusty Drogi Krzyżowej dla chorych.

Dekretem Św. Penitencjarji Apostolskiej z dn. 25 marca 1931 r. Ojciec św. zezwolił, aby chorzy, którzyby ani w sposób zwykły, ani też w sposób przepisany przez Klemensa XIV dnia 26 stycznia 1773 r., odmawiając mianowicie dwadzieścia razy *Ojcze nasz, Zdrowaś* i *Chwała Ojcu,* bez ciężkiej niedogodności lub trudności, nie mogli dokonać pobożnego ćwiczenia *Drogi Krzyżowej,* pozyskiwali wszystkie odpusty do tego ćwiczenia przywiązane, całując lub spoglądając z uczuciem i skruchą na Krucyfiks, do tego pobłogosławiony, podany przez kapłana lub inną osobę, i odmawiając jakąś krótką modlitwę lub akt strzelisty na pamiątkę męki i śmierci Pana naszego Jezusa Chrystusa.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 23, str. 167).

Prekonizacja Biskupa - Sufragana w Przemyślu.

D. 10 lipca r. b. Ojciec św. dekretem św. Kongr. Konsyst. zamianował J. E. Księdza Franciszka Bardę, rektora Seminarjum Krakowskiego, Biskupem tytul. medieńskim i Sufraganem przemyskim.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 23, str. 335).

Zarządzenia Władzy Archidiecezjalnej.

Schola Cantorum w Warszawie.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.
Wilno, dn. 1. VII. 1931 r. N. 2690.

Idąc za myślą Ojca Św., który w encyklice „Divini cultus" wyraża życzenie, aby tworzyć biegłych i licznych nauczycieli śpiewu kościelnego i muzyki kościelnej, nasze Towarzystwo Muzyki Liturgicznej postanowiło założyć w Warszawie „Schola Cantorum" z internatem dla stu chłopców, w której ma zamiar nietylko kształcić, ale też w duchu pobożności i oddania się Kościołowi wychowywać młodzież, sposobiącą się do zawodu organistowskiego.

O niedostatecznym poziomie śpiewu i muzyki kościelnej w Polsce, zarówno w stolicy, jak i na pro-

wincji, wszyscy jesteśmy świadomi i odczuwamy naglącą potrzebę takiego zakładu, któryby wychowywał gorliwych współpracowników dla kapłanów. Usiłowania nasze, by projekt takiej szkoły wprowadzić w życie, zaczynają się realizować.

Za cenę 41.426. zł., płatnych w ciągu kilku lat, otrzymaliśmy od Państwa 3.945 m. kw. powierzchni na Żoliborzu. Do budowy gmachu chcielibyśmy przystąpić jaknajprędzej.

Wiemy, jak ciężkie są czasy i jak o ofiary jest trudno, ale, zdając sobie sprawę z doniosłości takiego zakładu dla Kościoła w dobie dzisiejszej, z tem większą ufnością ośmielamy się zwrócić do Jego Ekscelencji o pomoc materjalną i o poparcie nas moralne wśród Duchowieństwa.

Ale ponad wszystko najdroższem nam jest błogosławieństwo Ekscelencji i Jego modlitwy, które będą najlepszą rękojmią Opieki Bożej dla naszych usiłowań. O nie to najgoręcej prosimy.

Za Zarząd Towarzystwa Muzyki Liturgicznej

X. Henryk Nowacki.
Dyrygent chóru św. Jana.

Adres:
T-wo Muzyki Liturgicznej
Warszawa, ul. Karowa 5-49.

Powyższe Kurja poleca P. W. Księżom.

Ks. A. Sawicki
Kanclerz Kurji.

Odezwa J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity w sprawie remontu Bazyliki Metropolitalnej.

Wielebnemu Duchowieństwu i ukochanym Diecezjanom pozdrowienie w Panu.

Prastara katedra Wileńska, której początki istnienia sięgają do czasów Wielkiego Księstwa Litewskiego i króla polskiego Jagiełły, macierz wszystkich kościołów w archidiecezji Wileńskiej, obdarzona od Stolicy Apostolskiej w 1922 r. 15 stycznia tytułem i przywilejami Bazyliki mniejszej, znajduje się w poważnem niebezpieczeństwie. Tegoroczna powódź wiosenna znacznie uszkodziła fundamenta, kaplicę św. Kazimierza królewicza i fronton tej świątyni. Rzeczoznawcy inżynierowie orzekli, iż niezbędny jest natychmiastowy remont katedry dla zabezpieczenia jej przed zagrażającą ruiną, ale na to potrzeba kilkuset tysięcy złotych. Powołany został Komitet Wykonawczy zabezpieczenia katedry na czele z J. E. Księdzem Biskupem Kazimierzem Michalkiewiczem, jako prezesem, i pod kierunkiem pp. inżynierów rzeczoznawców przystąpił do pracy.

Ukochani Diecezjanie! podczas pięcioletniego mego pobytu na stolicy arcybiskupiej Wileńskiej ani razu nie udawałem się do Was o pomoc materjalną na utrzymanie katedry, seminarjum duchownego czy innych instytucyj kościelnych, gdyż wiedziałem o wielkiem zniszczeniu archidiecezji naszej w czasie wojny światowej i pamiętałem o tej pięknej zasadzie, iż „lepiej (a przynajmniej przyjemniej) dawać, niż brać“. Wiem, iż i teraz bardzo wielu Diecezjan naszych jest w trudnych warunkach pieniężnych, pomimo to naglony koniecznością śmiało zwracam się po raz pierwszy do Was, Ukochani w Chrystusie, z prośbą o ofiarną pomoc na rzecz ratowania katedry. Nie nakładam obowiązkowego podatku, nie wyznaczam, kto ile ma dać. Na ogólną liczbę 1.300.000 katolików w naszej archidiecezji gdyby każdy dał po 25 czy 30 groszy, zebrałaby się wielka suma. Nie chcę nikogo krępować. Niech każdy da, co jego łaska, co może, ile mu szlachetność jego wskaże, za każdą ofiarę, jako pierwsze u nas

„Cathedraticum", z góry składamy serdeczne „Bóg zapłać".

Mam w Bogu nadzieję, że Wielebne Duchowieństwo, chociaż też się znajduje obecnie w trudnych warunkach materjalnych, chętnie weźmie udział w tej sprawie i według możności złoży hojną ofiarę i wśród swych parafjan w pierwszej połowie sierpnia r. b. zbierze dobrowolne na ten cel składki.

Aby ułatwić wszystkim złożenie ofiary na rzecz katedry w dniu uroczystości Wniebowzięcia N. M. P. 15 sierpnia we wszystkich kościołach archidiecezji Wileńskiej tak parafjalnych, jak filjalnych, klasztornych i kaplicach publicznych będzie urządzona zbiórka na tacę.

Ofiary można nadsyłać pod adresem: „Kurja Metropolitalna Wileńska (z zaznaczeniem na remont katedry), Zamkowa 6, Wilno, conto czekowe P. K. O. 50.694".

Powyższe pismo raczą Wielebni Księża odczytać z ambon w najbliższą niedzielę, to jest 2 sierpnia rb.

Wilno, 26 lipca 1931 r. Nr. 3085.

† *Romuald* abp. Wileński.

O pomoc poszkodowanym przez gradobicie.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Wilno, dn. 2. IX. 1931 r. N. 3493.

Podaje się do wiadomości pismo J.E Księdza Biskupa Łuckiego do J.E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity z dn. 8 sierpnia 1931 r. Nr. 3890 nast. treści, z poleceniem uwadze W-go Duchowieństwa archidiecezji:

„Wasza Ekscelencjo,

„Mam zaszczyt przesłać przy niniejszem mój list pasterski w sprawie niesienia pomocy poszkodowanym przez gradobicie na Wołyniu. Ogółem gradobicie zniszczyło 297.920 ha zboża. Straty wynoszą olbrzymią sumę, sięgającą wielu miljonów. Dodać należy, że klęska ta dotknęła tutejszą ludność, już z innych powodów bardzo ubogą.

„Mając na uwadze rozpaczliwe położenie tysięcy rodzin, oraz agitację komunistyczną, bardzo na Wołyniu rozwiniętą i niebezpieczną, która szczególniej zawsze korzysta z wielkiej nędzy, przedsięwziąłem możliwy w granicach akcji kościelnej ratunek.

„Udaję się do Waszej Ekscelencji z serdeczną prośbą, aby Wasza Ekscelencja zechciał najłaskawiej przyjść z pomocą dotkniętej klęską ludności Wołynia.

„Łączę wyrazy najgłębszej czci i najserdeczniejszego oddania Waszej Ekscelencji sługa w Chrystusie Panu

† *Szelążek Bp*".

X. A. Sawicki
Kanclerz Kurji.

Rocznica zwycięstwa pod Płowcami.

ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI.

Wilno, dn. 9. IX. 1931 r. N. 3566.

Niniejszem podaje się do wiadomości pismo J. E. Księdza Biskupa Włocławskiego z dnia 5-go września 1931 r. Nr. 3490 nast. treści:

„Ekscelencjo!

„W niedzielę, 27 września przypada 600-na rocznica zwycięstwa Łokietkowego pod Płowcami, które uwolniło ostatecznie Polskę od posuwających się coraz dalej w głąb kraju najazdów krzyżackich i przygotowało Grunwald.

„Komitet obchodowy, którego jestem przewodniczącym, urządza szereg uroczystości na Kujawach. Pragniemy, aby naród przypomniał sobie dni minionej przeszłości, dni wielkiej grozy i wielkiego triumfu i złożył Bogu dzięki za zwycięstwo, niegdyś nad zachłannym wrogiem odniesione.

„Pragnęlibyśmy, aby cała Polska uprzytomniła sobie pamiętną rocznicę. To też w imieniu Komitetu ośmielam się Waszą Ekscelencję nauprzejmiej prosić, by raczył, jeśli uzna za właściwe, rozporządzić, aby w niedzielę 27 września uderzono w dzwony we wszystkich kościołach.

„W mojej diecezji będzie wezwanie wiernych do modlitwy za Ojczyznę, *Te Deum* z hymnem narodowym i bicie dzwonów przez kwadrans.

„Z wyrazem najgłębszej czci i oddania sługa w Chrystusie.

† Karol Radoński
Biskup."

Zgodnie z powyższem poleca się, aby w niedzielę, dnia 27 września r. b., po Sumie, po pouczeniu stosownem wiernych, odśpiewane zostało we wszystkich kościołach *Te Deum* wraz z modlitwami o pomyślność Ojczyzny; na zakończenie odśpiewać można hymn: „Boże coś Polskę", wreszcie zaś przez kwadrans dzwonić na wieży, dla przypomnienia wiernym nietylko o zwycięstwie oręża polskiego, lecz i o obowiązku czuwania nad odbudową życia religijnego w odrodzonej Polsce.

† R. Jałbrzykowski
Arcybiskup.

Zgony kapłanów w diec. pińskiej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.
Wilno, dn. 17. IX. 1931 r.

Kurja Metropolitalna podaje do wiadomości W-go Duchowieństwa pismo Kurji Biskupa Pińskiego z dnia 9 września 1931 r. Nr. 2184 następującej treści:

„Kurja Biskupia Pińska uprzejmie prosi Prześwietną Kurję Metropolitalną o ogłoszenie w „Wiadomościach Archid". o śmierci następujących kapłanów, dawniej należących do Archidiecezji Wileńskiej:

1. 29 maja zmarł w Wysokiem-Litewskiem X. Napoleon Lubowicki, jubilat, ur. w 1838 r., wyświęcony na kapłana w 1871 r.
2. 24 lipca zmarł w Brześciu X. Leopold Mackiewicz, proboszcz Szczytnicki i Administrator Par. Ostromaczewskiej, ur. w r. 1899, wyświęcony na kapłana w 1922 r.
3. 26 lipca zmarł w Winnej X. Michał Piotrowski, miejscowy proboszcz i wizytator szkół powszechnych, ur. w 1889 r. i wyświęcony na kapłana w 1912 r.
4. 8 września zmarł w Warszawie X. Wincenty Ryży, proboszcz Łubiński, ur. w 1888 r., wyświęcony na kapłana w 1914 roku.

Ks. Humnicki
Kan. Kanclerz Kurji."

Ks. L. Żebrowski
Radca Kurji.

Nowe rozgraniczenie parafij goniądzkiej i mońkowskiej.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS-METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

In perpetuam rei memoriam.

Gregis Nobis commissi saluti instantes eiusque animarum malis mederi cupientes, attenta locorum conditione, auditis, quorum interest, praedium et pagum *Hornostaje,* hucusque pertinentes ad parochiam in Goniądz, cum suis incolis et familiis a praedicta parochia auctoritate Nostra ordinaria ad tramitem Codicis J. C. (c. 1427) separamus et ad ecclesiam parochialem in Mońki, decanatus Knyszynensis, adscripta esse declaramus et statuimus.

In quorum etc.

Datum ex aedibus Curiae Metropolitanae Vilnensis.

Vilno, die 16 mensis IX a. 1931 № 3611

(L. S.) *† Romualdus*
Archiepiscopus Metropolita.

A. Sawicki
Curiae Cancellarius.

Nowe rozgraniczenie parafij downarskiej i mońkowskiej.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS-METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

In perpetuam rei memoriam.

Gregis Nobis commissi saluti instantes eiusque animarum malis mederi cupientes, attenta locorum conditione, auditis, quorum interest, col. ex agris praedii *Rubaki,* hucusque pertinentem ad parochiam in Downary, cum suis incolis et familiis a praedicta parochia auctoritate Nostra ordinaria ad tramitem Codicis J. C. (c. 1427) separamus et ad ecclesiam parochialem in Mońki, decanatus Knyszynensis, adscriptum esse declaramus et statuimus.

In quorum etc.

Datum ex aedibus Curiae Metropolitanae Vilnensis.

Vilno, die 16 mensis IX a. 1931 N. 3612.

(L. S.) † *Romualdus*
Archiepiscopus Metropolita.

A. Sawicki
Curiae Cancellarius.

Kanoniczna erekcja „Dzieła Matki Boskiej Powołań" w Wilnie.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS-METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

Praesentium tenore, vi can. 708, erigimus et pro erecto habemus Pium Opus seu Unionem pro vocationibus ad statum clericalem vel religiosum tuendis sub denominatione „Opus Bb. Mariae Virginis vocationum", simulque Statuta eius a Nobis revisa approbamus atque pro piis exercitiis Sodalium huius Operis designamus sacelum SS. Nominis Mariae Virginis in Nostra Basilica Metropolitana Vilnensi.

Dabantur Vilnae, die 17 septembris 1931 a. № 3580.

(L. S.) † *R. Jałbrzykowski*
Archiepiscopus Metropolita.

A. Sawicki
Curiae Cancellarius.

W sprawie 1500-lecia Soboru w Efezie.

ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI
Wilno, dnia 17 września 1931 r. Nr. 3687.

Do Wielebnego Duchowieństwa Archidiecezji Wileńskiej.

W roku bieżącym Kościół katolicki obchodzi 1500 rocznicę soboru Efeskiego, który potępił błędy herezjarchy Nestorjusza, ogłosił jako dogmat, że Jezus Chrystus jest prawdziwym Bogiem i zarazem prawdziwym człowiekiem i że N. Marya Panna jest Bogarodzicą. Od tego czasu cześć dla Matki Najświętszej wzrasta w całym Kościele coraz więcej i jest dla nas obfitem źródłem ożywczem pod względem duchownym na drodze nawrócenia i doskonałości chrześcijańskiej. Archidiecezja wileńska posiada uprzywilejowane łaskami sanktuarjum Matki B. Ostrobramskiej. Niech to będzie dla nas pobudką do tem serdeczniejszego i gorliwszego udziału w uczczeniu Boskiego Macierzyństwa Maryi. Urządźmy więc w każdej parafji obchód uroczysty 1500-lecia soboru Efeskiego dnia 11 października, to jest w drugą niedzielę tego miesiąca lub w inną dla parafjan najdogodniejszą. W-ni Księża Proboszczowie i Rektorzy kościołów odprawią w tym dniu jako sumę uroczystą wotywę (sine expositione SS-mi) o Matce Boskiej, wygłoszą odpowiednie kazanie, a niezwłocznie po sumie odmówią z wiernymi Litanję Loretańską, odśpiewają *Pod*

Twoją obronę w intencji nawrócania do jedności z Kościołem katolickim wszystkich narodów oraz za prześladowanych za wiarę w bolszewji i odmówią po 5 *Ojcze nasz, Zdrowaś Maryo* i *Chwała Ojcu,* oraz odmówią akt poświęcenia się Matce Boskiej według następującego wzoru: „Matko Boga Człowieka, Rodzico i Panno Najświętsza, my lud Twój tutaj zebrany padamy do stóp Twoich najświętszych i obieramy Ciebie za patronkę naszą i królowę naszą i wszystkie ziemie, miasta i sioła nasze Twojej osobliwszej opiece i obronie polecamy i miłosierdzia Twego w teraźniejszem naszem utrapieniu pokornie żebrzemy. Wielkiemi dobrodziejstwami Twemi pobudzeni, pałamy wszyscy nową najszczerszą chęcią służenia Tobie, przyrzekamy też i na przyszłość Synowi Twemu, Panu naszemu Jezusowi Chrystusowi, i Tobie, Najświętsza Panno, że imię Jego i Twoje oraz chwałę przenajświętszą zawsze i po wszystkich ziemiach naszych z wszelką usilnością pomnażać i utrzymywać będziemy. Spraw to, o Najświętsza Pani i Królowo Nasza, i wyjednaj nam pomoc u Boskiego Syna Swojego, Jezusa Chrystusa, do wiernego wykonania tego, co Ci ślubujemy. Amen“.

Należy uprzedzić wiernych w poprzedzającą obchód ten niedzielę o urczystości zamierzonej i zachęcić wszystkich wiernych, a szczególniej członków Akcji Katolickiej, Żywego Różańca, Sodalicyj Maryańskich i t. p. do uczestnictwa w tej uroczystości.

W godzinę po skończonem nabożeństwie wskazaną jest rzeczą we wszystkich parafjach urządzić akademje Maryańskie - odpowiedni odczyt, śpiewy, deklamacje.

W-ni Księża Proboszczowie, Prefekci i Rektorzy kościołów zawiadomić raczą Kurję Metropolitalną w ciągu następnego tygodnia o szczegółach odbytego obchodu Maryańskiego.

† *Romuald*
Arcybiskup-Metropolita
Wileński

Wezwanie do Sądu.

SĄD ARCYBISKUPI i METROPOLITALNY WILEŃSKI.
Wilno, dn. 19 września 1931 r. Nr. 2449.

Sąd Arcybiskupi Wileński poleca WW.XX. Proboszczom, aby w dwie najbliższe niedziele zawezwali z ambon Julję, córkę Justyna Stankiewicza i Elżbiety z Radziuków, 1-o voto Tomaszewską, 2-o voto Borkowską — do stawienia się w Sądzie Arcybiskupim dnia 20 października 1931 r. o godz. 12 (Zamkowa 6) w sprawie jej małżeństwa z Mieczysławem Borkowskim.

(—) *Ks. L. Chalecki*
Wiceoficjał Sądu.

(—) *Ks. Dr. J. Ellert*
Notarjusz.

Dzień modlitwy i propagandy na rzecz misyj.

Dzień modlitwy i propagandy na rzecz misyj odbędzie się w tym roku *w niedzielę,* dnia *18 października.* W myśl zarządzenia Ojca św., zgodnie z dekretem św. Kongr. Obrzędowej z dn. 16 kwietnia 1926 roku, niniejszem Rada Archid. Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary przypomina PW. Duchowieństwu archidiecezji co następuje:

1. Zawczasu należy pouczyć wiernych z ambon, iż dzień 18 października, czyli niedziela 21 po Świątkach, w myśl życzeń Stolicy Apostolskiej, jest dniem modlitwy o nawrócenie niewiernych.

2. We wszystkich Mszach świętych w tym dniu należy dodać, jako kolektę pro re gravi, modlitwę pro fidei propagatione, jak to za-

znaczono w Rubryceli pod dniem 18 października rb.

3. Tegoż dnia o zwykłej porze należy wygłosić kazanie o charakterze misyjnym, w celu pobudzenia wiernych do modlitwy na intencję misyj katolickich i zapisywania się na członków Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary. Imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania wszystkich członków, którzy się zapiszą do tego Dzieła, należy wpisać do specjalnej księgi, odpis zaś przesłać do dnia 1 grudnia rb. do Rady Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary (Kurja Metropolitalna).

4. We wszystkich kościołach tego dnia należy urządzić zbiórkę na Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary. Ofiary zebrane nie mogą i nie powinny być obrócone na inny cel, jak tylko na to Dzieło i winny być przesłane wprost do Skarbnika Pap. Dzieła Rozkrzewiania Wiary w archidiecezji wileńskiej (*ks. Jan Krassowski, Wilno, ul. Mostowa 12 lub P.K.O. 80.741)* do dnia 15 listopada rb. Wobec tego zbiórka na Misje Wewnętrzne, przepisana w Rubryceli na rok bieżący na str. 116 przed dniem 18 października, za zgodą NPW. Ordynarjatu, przenosi się na uroczystość Niepokalanego Poczęcia N. M. P.; przed tą uroczystością należy umieścić uwagę ze str. 116 Rubryceli.

Wierni, którzy w dniu 18 października rb. po spowiedzi i Komunji św. pomodlą się w intencji Kościoła, dostępują odpustu zupełnego, który można ofiarować za dusze zmarłych.

Dnia oznaczonego, oprócz nabożeństwa kościelnego, radzi się urządzać zebrania poza kościołem, tak zwane wieczornice lub akademje, mające na celu głębsze uświadomienie wiernych o obowiązku popierania akcji misyjnej Kościoła[1]).

Podając niniejsze do wiadomości i wykonania, w miarę sił i możności, Rada Archidiecezjalna Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary, za zgodą NPW. Ordynarjatu, usilnie prosi PW. Księży Proboszczów i Rektorów kościołów oraz cały Kler, aby dołożył starań, by ten *Dzień modlitwy i propagandy na rzecz misyj*, przy pomocy Bożej, wydał jak najpomyślniejsze skutki dla wielkiej sprawy Królestwa Bożego na ziemi, do której nas, kapłanów, Bóg w szczególniejszy sposób w Swem miłosierdziu powołać raczył.

Wilno, dn. 15 września 1931 r.
w/z Dyrektora Archidiecezjaln. Pap. Dzieła Rozkrzewiania Wiary.

Ks. J. Ostreyko
Sekretarz.

Przesunięcia personalne.

Na mocy zarządzenia J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity Wileńskiego w składzie osobistym Duchowieństwa zaszły nast. zmiany:

Ks. Władysław Rusznicki na wł. prośbę zwolniony z ob. prefekta w Żupranach, dn. 17-VIII. 31 r. Nr. 338.

Ks. kan. Bolesław Sperski nazn. na prefekta do gimnazjum pryw. im. I.-J. Kraszewskiego, dn. 3-IX. 31 r. Nr. 342.

Ks. Józef Kowalczuk, pref. ze Słobódki, na pref. szkół powszechnych do Wilna, dn. 14-VIII. 31 r. Nr. 345.

Ks. Jan Rudziński, neopresb. na pref. do Słobódki, dn. 14-VIII. 31 r. Nr. 347.

Ks. Bolesław Maciejowski, pref. szkół powszechnych, na sekretarza generalnego Akcji Katol. dn. 14-VIII. 31 r. Nr. 348.

---

[1]) Materjał do tego odpowiedni można znaleść w nast. książeczkach: *Orzeczenia Papieskie, dotyczące Dzieł misyjnych*, *Pamiątka dnia misyjnego* (kazania, odczyty, deklamacje misyjne i t. p.), *Dramaciki misyjne.* Wszystkie te książeczki, jak również inne, dostarczyć może Księgarnia św. Wojciecha w Wilnie (ul. Dominikańska 4). *Przyp. Red.*

Ks. Piotr Rogiński na wł. prośbę zwolniony ze stan. prefekta Szkoły Rolniczej w Żyrowicach, dn. 17-VIII. 31 r. Nr. 349.

Ks. Augustyn Stępnik Pijar, na pref. w Lidzie, dn. 29-VIII 31 r. Nr. 358.

Ks. Tadeusz Seewald na wł. prośbę zwolniony ze stan. prefekta szkół powsz. w Białymstoku, dn. 29-VIII. 31 r. Nr. 371.

Ks. Leonard Pukianiec, pref. z Gierwiat, na pref. Szkoły Rolniczej do Żyrowic, dn. 29-VIII. 31 r. Nr. 378 i rekt. kośc. dn. 31-VIII 31 r. Nr. 3443.

Ks. Antoni Mańturzyk, wik. z Widz, na pref. do Gierwiat, dn. 29-VIII. 31 r. Nr. 376.

Ks. Dr. Antoni Korcik z diec. łuckiej na pref. szkół powszechnych w Wilnie, dn. 29-VIII 31 r. Nr. 378.

Ks. Mieczysław Kmita zwoln. z ob. pref. w Miorach dn. 29-VIII. 31 r. Nr. 393 i nazn. na wik. kośc. WW. Świętych w Wilnie, dn. 1. IX. 31 r. N 3459.

Ks. Jan Dmochowski, wik. Fary grodz., na prefekta do Mior, dn. 31-VIII. 31 r. Nr. 392.

Ks. Stefan Dobrowolski, wik. i pref. w Rakowie, na pref. szkół powsz. do Wilna, dn. 31-VIII. 31 r. Nr. 390.

Ks. Adolf Jaroszko, wik. z Parafjanowa, na pref. do Rakowa, dn. 31-VIII. 31 r. Nr. 391.

Ks. Zygmunt Sztafiński. wik. z Dobrzyniewa, na wik. do Parafjanowa, dn. 31.VIII. 31 r. N 3441.

Ks. Franciszek Perko, wik. z Wornian, na wik. do Widz, dn. 31. VIII. 31 r. N 3444.

Ks. Dr. Jerzy Antecki, wik. kość. WW. Świętych w Wilnie, na wik. do Fary Grodz., 31. VIII. 31 r. N 3445.

Ks. Florjan Niewiero, pref. szkół powsz. w Wilnie, na pref. Liceum Filomatów w Wilnie, dn. 2-IX 31 r. Nr. 404.

X. L. Żebrowski
Radca Kurji
do spraw szkolnych.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Apostolstwo Cierpienia.

Dla życia wewnętrznego jest nam potrzebna łaska Pana Boga. Łaskę tę zdobywamy przez Sakramenta, modlitwę, pracę i przez cierpienie.

Wydaje nam się, że cierpienie nie ma znaczenia i że jest czemś bezwartościowem, a nawet szkodą. Czem ono jest w mniemaniu Bożem, dowiódł nam sam Pan Jezus, gdy był między nami. I On modlił się i pracował, jak my, *ponadto cierpiał, jak nikt z nas.* Jeśli to uczynił, to dlatego, by nas pouczyć o prawdziwej wartości cierpienia, które w mniejszej mierze i nam się przytrafić może. *Niema ucznia nad mistrza.*

Spójrzmy zatem wokoło siebie, ilu ludzi cierpi! A dostaje te cierpienia na to, by sobie i drugim wyprosić łaski Pana Boga. Taki jest cel cierpień, chociaż dotknięty o tem nie pamięta.

Utyskuje więc chory, narzeka nieszczęśliwy, ubogi i każdy, kogo dosięgnął błogosławiony krzyż Pański. Mówimy: „błogosławiony“, gdyż w duchu wiary, cierpienie jest błogosławieństwem i skarbem, którym możemy czynić dobrze. Tak samo jak ofiarujemy za bliźnich modlitwę i pracę, tak i cierpienia możemy oddawać na cel szlachetny. Śladem Pana Jezusa szli Święci, którzy nawet o cierpienia prosili, aby w ten sposób być przydatnymi dla spraw Bożych.

Wspomnijmy na mnogie potrzeby Kościoła i Ojczyzny. Czy nie chcielibyśmy wesprzeć, jak nam się wydaje, smutną dolą, intencyj Ojca św., więc ze spokojem, z ochotą cierpieć,

fizycznie i moralnie, na to by ułożyła się w świecie katolickim gorliwa współpraca wszystkich katolików dla dobra Kościoła, t. j. aby wszyscy wzięli udział w zalecanej przez Ojca św. akcji katolickiej, opartej na uregulowanej współpracy duchowieństwa ze świeckimi? Czy nie moglibyśmy wspierać dalej zamiarów Ojca św., jakie ma względem misyj katolickich, by umniejszyła się liczba pogan a wzmogło się panowanie Pana Jezusa? Czy nie trzebaby poprzeć swem cierpieniem woli Ojca św., by odstępcy od Kościoła, t. j. protestanci i „prawosławni", wrócili do jedności kościelnej? Może mamy w otoczeniu dusze drogie, oddalone od Pana Boga i od cnoty. Nasze modlitwy dla nich zdają się być bez skutku. Możebyśmy teraz na ich intencję przyjęli słodki krzyż Pański?..

Słyszymy o tworzących się organizacjach — gdzieniegdzie już powstały — dla zużytkowania cierpień dla sprawy Bożej, w sposób wyżej wzmiankowany. Prawie wszystkie kraje katolickie zabierają się do powołania cierpiących do apostolstwa dla Kościoła swem życiem, dotąd może nieużytecznem i w własnem pojęciu jakby bezcelowem, podczas gdy ono naprawdę jest pięknem, wzniosłem, radosnem, bo bardzo podobnem do losu Pana Jezusa... W Holandji ks. prob. Willenborg (Bloenendaal p. Harleom) założył ku uczczeniu pamięci swej matki dzieło: *Apostolstwo Chorych*. Członkom Dzieła rozsyła co miesiąc serdeczny *List do Chorych,* w którym podaje miesięczną intencję. Byłoby pewnie dobrze, aby to były intencje Apostolstwa Modlitwy z Rzymu, podwójne: kraje katolickie i kraje misyjne, tak, aby chorzy łączyli się z całym światem katolickim w intencjach, które mają specjalne błogosławieństwo papieskie i które obejmują wszystkie potrzeby Kościoła.

W Niemczech jest filja Dzieła w Lentesdorf (a. Rhein): *Kranken-Apostolat.* Dzieło ks. Willenborga rozpowszechniło się zresztą już po wielu krajach a nawet w Polsce.

Ks. W. urządza chorym Triduum Eucharystyczne: przez 3 dni zawozi się chorych do kościoła dwa razy dziennie: na Mszę św. i na nieszpory. Jest to *Święto Chorych.* Zakonnicy, lekarze, aptekarze, ludzie dobrej woli, chętnie pomagają na miejscu. Podczas uroczystości kościelnych używa się liturgji dla chorych, którym rozdaje się książki z tekstem obrządków w ich języku. Kaznodzieja głosi kazania, które dla chorych są podnietą do dalszych cierpień.

Inicjator pisze, że chorzy propagują swe *Dzieło* sami, chodzi tylko o proboszcza, któryby poczynił pierwsze kroki w danym kraju, zaczynając od własnej parafji. Zdaje się, że każda parafja ma swoje rozliczne potrzeby, zwłaszcza parafje wielkomiejskie. Czyby nie trzeba na te intencje pozyskać w każdej parafji bodaj kilku dusz ofiarnych, któreby te potrzeby wspierały swojem cierpieniem? Pożytek jest obustronny: chory czuje się potrzebnym dla jakiejś sprawy dobrej, a sprawa równocześnie zyskuje bardzo wydajnego, lubo ukrytego apostoła.

Może Pan Bóg czeka w naszym kraju na takie dusze, na to *Dzieło,* by Polsce w szczególny sposób błogosławić? Może inne środki nie wystarczają?

Już zgłaszają się kapłani w Polsce dla *Dzieła.* Posyłamy po bliższe dane do ks. W. w Holandji. Wydaje nam się *obowiązkiem* korzystania ze skarbnic cierpień dla spraw Kościoła, skoro on powstał na zasługach Krzyża Chrystusa Pana. Razem z Nim przeżyjemy także finał męki — życiowej — zmartwych-

wstanie. Dusze, które pojęły czar krzyża, nawet nie zdają się już widzieć coprawda tej swej glorji przyszłej. Pragną jeno triumfu wielkiej sprawy Bożej.

K. B.

Ś. p. ks. Piotr Mazur.

Dn. 20 sierpnia 1931 r. zmarł w Wilnie przy kościele Ostrobramskim ks. Piotr Mazur, ostatnio wikary ostrobramski.

Urodził się ś. p. ksiądz Mazur w Wilnie dnia 18-go lutego 1885 roku, nauki gimnazjalne pobierał również w Wilnie, gdzie ukończył gimnazjum realne. Po skończeniu szkoły średniej przez pewien czas odbywał studja w Akademji Handlowej w Kijowie. Do seminarjum Duchownego wstąpił 25 października 1905 r. Po skończeniu studjów teologicznych, w roku 1909 dnia 18 lutego przyjął święcenia kapłańskie i 3 kwietnia 1909 roku został naznaczony na wikarjat do Fary Grodzieńskiej. W lipcu tegoż roku został przeniesiony na takież stanowisko do Kobrynia, gdzie przebył do czerwca 1911 roku. Dnia 28 czerwca 1911 roku ś. p. ks. Mazur został mianowany na proboszcza do Łunny w dekanacie grodzieńskim i przebył tam do lipca 1921 roku. Dn. 3 lipca 1921 r. został przeniesiony na probostwo do Odelska, w dekanacie sokólskim, gdzie przebył do dnia 13 czerwca 1925 r. Od 25 sierpnia 1925 roku zamieszkał na stałe w Wilnie, pełniąc dorywczo obowiązki kapelana na Rosie a później wikarjusza przy kościele ostrobramskim.

Ś. p. Piotra Mazura cechowała wybitna łagodność charakteru, zamiłowanie pracy parafjalnej i uczynność. Ostatnie lata zapadał ciężko na zdrowiu; ostatecznie choroba płucna położyła kres cierpieniom: zaopatrzony św. Sakramentami, spokojnie zakończył swe życie. Liczny zastęp kapłanów i wiernych odprowadził zwłoki ś. p. Ks. Mazura na cmętarz „Rosa“ na wieczny spoczynek.

Requiescat in pace!

Dział porad.

W sprawie Litanji do św. Antoniego.

Pyt.— Proszę najuprzejmiej o łaskawe wyjaśnienie na łamach *Wiadomości Archidiecezjalnych,* czy może być tolerowany śpiew Litanji do św. Antoniego w kościele przed obrazem św. Antoniego przy jednoczesnem wystawieniu Przenajśw. Sakramentu, jak to się dało zauważyć w niektórych parafjach 13 czerwca. Wyjaśnienie tego w Organie Urzędowym przyczyni się do zachowania jednostajności i położy kres wyrzekaniom, o ile jakiś proboszcz, mający odpust św. Antoniego w swoim kościele, do powyższej praktyki nie chce się stosować.

X.

Odp.—Prawo liturgiczne zabrania używać publicznie, przy funkcjach liturgicznych, jakichkolwiek Litanij, poza aprobowanemi do użytku publicznego i zamieszczanemi zazwyczaj w Brewjarzach i Mszałach. Aprobowane w ten sposób Litanje są następujące: do WW. Świętych, przy konających, Loretańska, o Imieniu Jezus, do Najśw. Serca Jezusowego i do św. Józefa. Innych Litanij przy funkcjach liturgicznych, odprawianych przez właściwego ministra w kościołach i kaplicach publicznych, ani odmawiać, ani śpiewać nie wolno (Dekr. Św. Kongr. Obrz. n. 3820). To zabronienie dotyczy nietylko odmawiania lub śpiewania Litanij przez właściwego ministra funkcyj kościelnych, lecz nawet przez zebranych gromadnie wiernych w kościele lub kaplicy publicznej, bez udziału właściwego ministra, ewent. kapłana (Dekr. Św. Kongr. Obrz. n. 3916 i n. 3981), chociażby nawet przy drzwiach zamkniętych, przez członków Bractwa (Dekr. Św. Kongr. Obrz. n. 3917 i n. 3980), lub przez osoby zakonne

w chórze zgromadzone, albo tylko przez samych wiernych (Dekr. Św. Kongr. Obrz. n. 3981).

Wobec tego, odmawianie Litanji do św. Antoniego przed jego obrazem, wobec Najświętszego Sakramentu, a więc, przypuszczam, przez kapłana jest całkiem zabronione, pomijając już samo zestawienie tych przedmiotów kultu razem — Najśw. Sakrament i obraz św. Antoniego! Niestety, jeszcze gdzieniegdzie tego rodzaju zwyczaj pokutuje: ale on jest nieprawny.

X. A. N.

ARCHIDIOECESANA.

Wilno, dn. 10 września 1931 r.

„Salve, Sancta Parens, enixa puerpera regem".

„Witaj, święta Rodzicielko" — słowa wstępne Introitu na Narodzenie N. M. P. wskazują, że Marya jest nietylko Bogarodzicielką, lecz Świętą Rodzicielką, czyli Rodzicielką w porządku łaski wszystkich wiernych. Matką wszystkich świętych.

Zastanowię się, czem jest dla mnie Niebieska Matka w obecnej chwili, od czasu, gdy zostałem kapłanem.

Celem jedynym dla mnie jest rozwinięcie ziarnka miłości Bożej w sobie i w innych. Miłość Boża, czyli życie nadprzyrodzone, jest to samo, co łaska poświęcająca, co życie Jezusa we mnie. Trójca Święta, postanawiając udzielić nam swej natury, dała to życie bez ograniczenia Jezusowi, a Jezus ze swej strony udziela je nam w formie łaski poświęcającej. W ten sposób Jezus ponownie się rodzi, a Jego człowieczeństwo jest pierwszą przyczyną instrumentalną, czyli narzędziem, przez które łaska do nas dochodzi; sakramenta zaś są tylko drugorzędną przyczyną instrumentalną udzielania łaski.

Na skutek przedziwnego zrządzenia Opatrzności, Chrystus nie udziela nikomu z ludzi żadnej pomocy nadprzyrodzonej bez pośrednictwa Najświętszej Panny. Bóg jest, oczywiście, źródłem wszelkiego dobra; ale swą własną dobroć przelał w serce Maryi i uczynił z Niej niby zbiornik, z którego inne istoty czerpać będą. — niby skarbiec, z którego Ona ma czerpać i rozdzielać innym te skarby.

Wszystko tedy pochodzi od Jezusa, lecz bez przyzwolenia, bez życzenia, bez prośby Maryi, żadna łaska nie spłynie z Jego Boskiego Serca do duszy chrześcijańskiej. Za zgodą tylko Maryi podobało się Panu Jezusowi się narodzić, to też nie narodzi się ponownie w żadnem sercu bez tejże zgody Swej Niepokalanej Matki. Skoro Bóg postanowił uzależnić od woli pokornej Dziewicy plan Wcielenia i Odkupienia ludzkości, chce, by od tejże woli zależne były w każdym człowieku wszystkie skutki Odkupienia; a ta zależność nie może być tylko prostą formułą, lecz najprawdziwszą rzeczywistością.

Dał Bóg tej Dziewicy serce Matki, zdolne do miłowania wszystkich dzieci, ale działania Jej nie krępuje, pozostawia Jej własną inicjatywę, daje swobodę otaczania szczególną troskliwością i wyłączną miłością niektóre Jej dzieci. Serce Maryi jest sercem ludzkiem, zachowuje tedy właściwe temu sercu przymioty — odczucie i litość: wrażliwość na dowody pamięci i czułość na widok nieszczęścia; nie umie się oprzeć na dowody przywiązania, ulega urokowi prostoty i pokory.

Podobnie, jak życie Boże poczęło się we mnie pod wpływem działania Ducha Świętego i dobrowolnego współdziałania N. M. P., tak też tem bardziej i powołanie do potęgowania tego życia w sobie i w innych w stanie kapłańskim, do utrzymania i rozwijania jego skutków odbywa się przez tę podwójną przyczynę. Piastuje mię tedy Matka Boża w głębinach swej miłości macierzyńskiej. W błogosławionej jej duszy otrzymuję od Ducha Świętego nadprzyrodzone istnienie, wzrost ducha, ukryty w jej w łonie macierzyńskiem, z którego czerpię wszystkie swe siły do pracy: sam z siebie nie mam ani oddechu nadprzyrodzonego, ani pokarmu, ani nawet prostego ruchu. Bez niej, jak niemowlę, nie mogę ani pragnąć, ani chcieć, ani myśleć w sposób nadprzyrodzony.

W ten sposób Marya jest podwójną

Rodzicielką—puerpera: z natury, daje Jezusowi życie ciała, i przez miłość, daje nam życie Boże. Obie te płodności uzupełniają się wzajemnie: Jezus, Odkupiciel, Głowa Kościoła zamieszkuje w Jej łonie, a my członki tego organizmu jesteśmy z Chrystusem. Jego tedy — ukochanego Swego Syna, Ona rodzi w nas w dalszym ciągu i daje Mu w nas wzrastać, a przez nas kapłanów i w innych.

Nadto Marya, jako czuła Matka, nietylko czerpie swe łaski we własnem jestestwie, ale jeszcze dostosowuje pokarm do potrzeb swych dzieci: dla mnie tedy wybrała łaski potrzebne, dostateczne i dostosowała do moich zamiłowań i uzdolnień wypatrywała chwilę stosowną, korzystała z wszelkiej sposobności, by wlać do duszy mojej nieraz kapryśnej, przestrogę, wyrzut sumienia lub wzruszenie.

Pozostawmy tedy jej macierzyńskiej troskliwości pielęgnowanie w nas życia nadprzyrodzonego, pozdrawiając, błagając i poddając się kierownictwu tej — „puerperae“, wołając z całą dziecinną prostotą: „Salve, Sancta Parens”· *X M. S-o.*

Wizytacje Kanoniczne. — J. E. Ksiądz Arcybiskup - Metropolita w czasie wizytacji sierpniowej odwiedził 46 kościołów parafjalnych i kaplic lub kościołów publicznych; w miesiącu wrześniu zaś, od 9 do 15 września, — 17 kościołów. W czasie całego lata Arcypasterz odwiedził 124 parafje, pobierzmował 30.193 osoby i pokonsekrował 7 kościołów.

Konsekracje kościołów. — Podczas sierpniowej wizytacji kanonicznej J. E. Ks. Arcybiskup-Metropolita pokonsekrował kościoły w nast. miejscowościach: 14 sierpnia w Kraśnem (Plebanja), 22 sierpnia w Parafjanowie, 25 sierpnia w Ilji i 27 sierpnia w Wilejce powiatowej.

Kongresy Eucharystyczne. — Kongresy Eucharystyczne, przygotowywane i przeprowadzane z wielką gorliwością miejscowego Duchowieństwa i wiernych, przy wydatnej pomocy urzędów i władz, dobiegły do kresu. Od połowy lipca do połowy września Kongresy Euch. odbyły się w następujących miejscowościach: dd. 15—16 lipca w Głębokiem, 18—19 w Oszmianie, 10—11 sierpnia we Świrze, 18—19 sierpnia w Postawach, 27—28 sierpnia w Wilejce powiatowej, 5—6 września w Szczuczynie k/Lidy, 7—8 września w Wołkowysku i 12—13 września w Słonimie. We wszystkich niemal tych Kongresach brał udział osobiście J. E. Ksiądz Arcybiskup-Metropolita, wygłaszając przemówienia, nauki i kazania, oraz odprawiając pontyfikalne Msze św. i procesje teoforyczne. Udział wiernych i frekwencja do Sakramentów św. wszędzie była bardzo liczna. Nawet w Słonimie, który w swych okolicach ma znaczny odsetek niekatolików, brało udział około 30.000 uczestników. W innych, bardziej katolickich ośrodkach, napływ uczestników był znacznie liczniejszy.

Misje. — Od d. 12 do 20 września odbywały się misje parafjalne w kościele św. Teresy, czyli ostrobramskim, w Wilnie. Misje prowadzili OO. Redemptoryści z Warszawy. W czasie tych misyj wydano dwadzieścia trzy tysiące komunij.

Bazylika Metropolitalna. — Prasa codzienna wileńska skrupulatnie podaje przebieg prac konserwacyjnych w Bazylice Metropolitalnej. Badania, przeprowadzane przez siły fachowe jeszcze w ciągu dalszym, wykazują konieczność gruntownego i rychłego remontu. Jest rzeczą obecnie stwierdzoną, że fundamenty, pochodzące z czasów przebudowy świątyni, rozpoczętej za b-pa Massalskiego, wymagają wzmocnienia, w przeciwnym bowiem razie kościołowi grozi poważne niebezpieczeństwo. Jednocześnie z tem potrzebne są inne roboty konserwacyjne, jak i ogólny remont kościoła. Nie zapominajmy, że okupanci niemieccy zrabowali dach miedziany, zastąpiony obecnie blachą ocynkowaną. Wszystko to pochłonie olbrzymie sumy. Odezwa J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity, podana w tym numerze *Wiadom. Archid.*, wskazuje nam na obowiązki względem matki wszystkich kościołów w archidiecezji — katedry metropolitalnej. Na ratunek jej muszą śpieszyć wszyscy — my kapłani w pierwszym rzędzie, jak

datkiem, tak słowem. Wskazanem jest powołanie w każdej parafji specjalnych Komitetów, któreby w miarę możności zbierały stałe składki i nadsyłały do Komitetu Wileńskiego; byłoby to wielką pomocą w tak poważnej i koniecznej sprawie.

Szkoła Organistowska im Józefa Montwiłła w Wilnie. — Od kilka lat istnieje w Wilnie pod kierunkiem p. Wład. Kalinowskiego szkoła organistowska. W ostatnim roku szkolnym wypuściła ona dobrze wykwalifikowanych i przygotowanych do pracy 9 organistów. Niestety, szkole tej, tak potrzebnej, grozi co roku upadek z powodu braku zainteresowania szerszych warstw społeczeństwa. Przeszły rok szkolny został zakończony deficytem, pomimo, że personal nauczycielski pobiera znikome opłaty. „Lutnia", oprócz lokalu, 2 fortepjanów i 2 fisharmonij, więcej dać nic nie może. Wobec tego potrzebne jest powołanie do życia specjalnej instytucji, w rodzaju patronatu lub Koła Przyjaciół Szkoły, któraby się starała otoczyć szkołę organistów opieką i okazywać pomoc. Potrzebne jest stworzenie internatu, jak również zorganizowanie stałej pomocy chociażby po 200 zł. miesięcznie. Pamiętajmy, że z tej szkoły wychodzą pomocnicy w pracy duszpasterskiej na parafji. Trzeba stworzyć dla nich warunki najlepszego przygotowania się do czekających na nich zadań. W tych kilku słowach rzucamy projekt stworzenia opieki nad tą szkołą. Wszelkie pod tym względem zgłoszenia prosimy skierowywać do Redakcji *Wiad. Archid. Wileńskich.*

Z życia katolickiego po całym świecie.

Rzym i Włochy. Sprawą, wysuwającą się na pierwszy plan na terenie Rzymu i całej Italji, jest obecnie ugoda pomiędzy faszystami a Stolicą Apostolską. Istniejący dotąd konflikt nie był, ściśle mowiąc, konfliktem pomiędzy rządem a Stolicą Apostolską, pomimo że za taki chciano go przedstawić w kraju i zagranicą. Obecnie, gdy przeszedł wszelkie fazy, można go zdefinjować z całą niemal słusznością, jako walkę faszyzmu z Kościołem o wpływy wychowawcze. Wrogom Kościoła udało się wmówić sferom dominującym w polityce, że Akcja Katolicka pozbawia faszyzm wpływów na społeczeństwo a zwłaszcza na młodzież. Gdy jednak się przekonano, że wpływy Kościoła nie szkodzą ani państwu, ani uczciwym tendencjom państwowotwórczym sfer rządzących, porozumienie stało się łatwem i rychło doszło do skutku. Zresztą faszyzm zrozumiał, że walka z Kościołem podrywa jego własną egzystencję i nie przynosi żadnego pożytku państwu, a szkodzi partji. Kościół wyszedł z tego zatargu z godnością, nie utraciwszy żadnej ze swych zasadniczych pozycyj. Punkty ugody, podane przez prasę codzienną, wyraźnie stwierdzają, że stanowisko Kościoła nie doznało uszczerbku. Włoska opinja publiczna przyjęła wiadomość o zawartej ugodzie rządu włoskiego z Watykanem z wielkiem zadowoleniem. Prasa podkreśla doniosłe znaczenie ugody, która zapewnia jedność i zgodę między Watykanem i rządem, odbudowując łączność między religją i krajem, jaką rząd faszystowski pragnął uzyskać przez układy laterańskie.— Ostatnio była w Rzymie imponująca pielgrzymka robotnic belgijskich, zgrupowanych w stowarzyszeniu „Jeunesse catholique ouvrière". Pielgrzymka, złożona z 1500 osób, odzianych w jednakowe stroje o różnych barwach w zależności od reprezentowanych zawodów i rzemiosł. — Jak podaje *Osservatore Romano,* Nuncjusz Apostolski w Berlinie zakomunikował komisji kalendarzowej Ligi Narodów, że zmiana daty święta Wielkiejnocy łamie tradycję a Stolica Święta nie widzi powodu, aby od tej tradycji odstąpić. Kościelne ujęcie tej sprawy mogłoby nastąpić na najbliższym soborze ekumenicznym. — Dn. 15 września r.b. zmarł w Poggio w Toskanji Kardynał Franciszek Ragonesi, prefekt Sygnatury Apostolskiej w wieku lat 81, po dłuższej i wyczerpującej chorobie.

Hiszpanja. — Arcybiskup Tarragony, kardynał Vidal y Barraguer, wraz z biskupami Katalonji, wystosował do kortezów

odezwę, w której, zapewniając o poszanowaniu i posłuszeństwie, należnem władzom cywilnym, żąda poszanowania godności religji i jej wolności, utrzymania zakonów, przy pomocy których Kościół prowadził zawsze misję cywilzacyjną wśród ludów, ochrony własności i praw pracy. Żąda się dalej w odezwie, aby konstytucja nie narzucała laicyzmu, aby Kościół nadal korzystał z posiadanych dotychczas praw. Odezwa oświadcza się przeciw rozwodom i wreszcie za przyznaniem Katalonji wolności pod warunkiem, że wolności te nie będą kolidować z solidarnością ogólno hiszpańską. Czy ta odezwa trafi na grunt podatny, należy wątpić: obecna „kiereńszczyzna“ hiszpańska skłania się coraz to więcej ku bolszewizmowi.

Francja. — W roku bieżącym, biuro badań lekarskich w Lourdes przeprowadziło badania co do 200 cudownych uzdrowień u źródła przy Grocie. Wśród tych uzdrowień szczególnie interesującym był zaszły jeszcze w roku 1930 wypadek uleczenia nauczycielki francuskiej, panny Bourciers z ciężkich komplikacyj, jakie nastąpiły po pewnej potrójnej chirurgicznej operacji. Katolicki ukraiński organ *Meta* z dn. 19 lipca r. b. podaje również list d-ra Józefa Dobrzańskiego, lekarza w Nicei, o cudownem uzdrowieniu wodą z Lourdes znanego tam publicysty Eugenjusza Roche.— Francja jeszcze dotąd jest pod wrażeniem wspaniałych uroczystości św. Joanny d'Arc, odbytych w Rouen. — W dniu 21 czerwca r.b. w Marsylji odbyła się podniosła uroczystość koronacji posągu Najśw. Maryi Panny, znanej powszechnie pod nazwą Notre-Dame de la Garde, specjalnej Opiekunki marynarzy i rybaków. W uroczystościach wzięła udział flota francuska, stacjonująca w Marsylji, nieprzeliczona ilość statków, jachtów i łodzi rybackich oraz tłumy ludności. Sprawozdawca *Echo de Paris* podaje liczbę uczestników uroczystości koronacyjnych N. M. P. na pół miljona. — D. 5 lipca r. b. odbył się w Lille wspaniały kongres eucharystyczny, który zgromadził przeszło 150.000 uczestników. — Ostatnio władze francuskie zwróciły biskupowi Contances, Ks. Luvard'owi rezydencję biskupią, zasekwestrowaną w r. 1906 na skutek prawa o rozdziale Kościoła od Państwa. Niedawno w rewindykowanej kaplicy rezydencji odbyły się święcenia kapłańskie dwuch braci hrabiów de Gibon, oraz uroczysta intronizacja N. Sakramentu po dwudziestopięcioletniej przerwie.

Z życia katolickiego w kraju.

Archid. gniezn. i poznań. — W związku z rozporządzeniem Ministra pracy i opieki społecznej z dn. 10 października 1927 r. o kwalifikacjach kierowników zakładów wychowawczo-opiekuńczych, rozpoczyna katolicka Szkoła Społeczna w Poznaniu w listopadzie rb. trzeci trzymiesięczny kurs kwalifikacyjny dla wychowawczyń, pracujących w kościelnych względnie katolickich zakładach wychowawczych. Kurs ten będzie podzielony na dwie serje sześcio-tygodniowych wykładów i ćwiczeń przedzielone kilkumiesięczną pracą wychowawczą w zakładach. Na zakończenie wykładów i ćwiczeń odbędzie się egzamin dyplomowy. Warunkiem przyjęcia na kurs jest: 1) albo ukończenie 7-klasowej szkoły powszechnej i dwuletnia praktyka w zakładzie wychowawczo-opiekuńczym, 2) albo ukończenie 4-klasowej szkoły powszechnej i 3-letnia praktyka. Zgłoszenia na ten kurs należy nadsyłać do dyrekcji katolickiej Szkoły społecznej w Poznaniu, ul. Podgórna 12 b.

Archid. krakowska. — W myśl uchwały konferencji muzyków kościelnych na ostatnim kongresie w Poznaniu w r. 1929, Związek chórów kościelnych archidiecezji krakowskiej organizuje drugi wszechpolski kongres muzyki religijnej, który odbędzie się w Krakowie w dniach 22 i 23 listopada rb. Protektorat raczył objąć JE. Książe Metropolita Krakowski Sapieha. Ze względu na doniosłość kongresu dla rozwoju polskiej muzyki religijnej pożądany jest jaknajliczniejszy współudział uczestników z całej Polski a szczególnie duchowieństwa, muzyków kościelnych, organistów i śpiewaków kościelnych.

Archid. warszawska. — Z polecenia JEm. Ks. Kardynała Kakowskiego, zorgani-

zował katolicki Związek instytucyj i zakładów wychowawczych i opiekuńczych archidiecezji warszawskiej „Caritas” w dniach od 17 do 31 sierpnia rb. drugi dwutygodniowy kurs przeszkolenia dla sióstr ochroniarek. Kurs obejmował wykłady z zakresu psychologji dziecięcej. — Dn. 7 września rb. zmarł na anewryzm serca ś. p. ks. Ignacy Kłopotowski, proboszcz parafji sw. Florjana w Warszawie, prałat domowy Ojca św. i kanonik kapituły. Zmarły kapłan był wybitną postacią, znaną w szerokich kołach naszego społeczeństwa. Zmarły brał szeroki udział w pracy katolicko-społecznej jak również literackiej i publicystycznej, prowadząc pisma *Polak—Katolik*, *Posiew*, *Głos Kapłański* i in.

Diecezja przemyska. — D. 21 września r. b. zmarł w Przemyślu ks. Karol Fischer, Biskup - Sufragan przemyski, ur. w r. 1846, na kapłana wyświęcony 1869, biskupem został 1901 r.

Diecezja chełmińska. — J. E. Ksiądz Biskup Chełmiński wydał list pasterski, w którym przedstawia wielką niedolę tysięcy bezrobotnych oraz zarządza tworzenie komitetów parafjalnych, w celu niesienia pomocy ludziom, pozostającym przymusowo bez pracy.

Diecezja kielecka. — Dd. 25 - 27 sierpnia r. b. odbył się w Kielcach kurs Akcji Katolickiej dla duchowieństwa diecezjalnego. W kursie wzięło udział 50-ciu księży. — W całej diecezji kieleckiej po wszystkich parafjalnych i filjalnych kościołach obchodzono uroczyście jubileusz ogłoszenia dogmatu Macierzyństwa Bożego N. Maryi Panny na soborze efeskim w łączności ze świętem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. — W dniach od 2 do 5 września r. b. odbył się w Kielcach kurs nauczania religji w szkołach. Uczestniczyło w nim bilsko 60 kapłanów.

Diecezja lubelska. — Dnia 11 września o g. 6-ej r. zmarł ks. prałat Władysław Koglarski, jubilat, protonotarjusz apostolski, prezes Kapituły lubelskiej, wikarjusz generalny. Urodzony w r. 1841, na kapłana wyświęcony został w r. 1865, w kapitule zaś zasiadł od r. 1878. W długiem swem życiu kapłańskiem zajmował różne stanowiska.

Diecezja częstochowska. — Dd. 12 i 13 września r. b. odbyły się w Częstochowie uroczystości, związane z jubileuszem 25 lecia kapłaństwa J. E. Księdza Biskupa Częstochowskiego, Teodora Kubiny. — J. E. Ks. Biskup Kubina w roku bieżącym urządza konferencje duszpasterskie ze swymi kapłanami, które się odbędą w klasztorze Jasnogórskim w dwóch serjach: dn. 23 - 26 listopada i od 30 listopada do 3 grudnia r. b. Konferencje będą poświęcone najaktualniejszym zagadnieniom życia religijnego na dobie, obowiązków duszpasterskich i życia kapłańskiego.

Diecezja łomżyńska. — Ostatniemi czasy odbyło się w Łomży otwarcie i poświęcenie Domu Katolickiego, wzniesionego staraniem J. E Księdza Biskupa Łukomskiego. — J. E. Ks. Biskup Łomżyński niedawno wydał List pasterski w sprawie niesienia pomocy ubogim. W końcu listu pisze: „W W Księża duszpasterze zorganizują z pomocą stowarzyszeń św. Wincentego à Paulo, Sodalicyj Maryańskich, Matek chrześcijańskich lub bractw Trzeciego Zakonu św. Franciszka jaknajszerszą akcję dobroczynną w ramach swych parafij.... Trzeba szukać dla bezrobotnych pracy, trzeba zbierać fundusze, żywność i odzież, trzeba rozdzielać ciepłą strawę, opał, trzeba odżywiać dzieci w ochronach i szkołach“. Wreszcie zaleca Ks. Biskup przysyłać sobie sprawozdania z parafij o rozwoju akcji dobroczynnej.

Od Administracji.

Prosimy o rychlejsze nadsyłanie zaległej prenumeraty za rok 1931.

Drukowane za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa-Metropolity.

Redaktor i Wydawca
Ks. LEON ŻEBROWSKI
Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.